

Sygn.akt III AUa 251/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Marek Szymanowski

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 września 2013 r. w B.

sprawy z odwołania E. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek apelacji wnioskodawczyni E. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 listopada 2012 r. sygn. akt V U 1254/12

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania E. C. kosztami zastępstwa procesowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. za II instancję.

Sygn. akt III AUa 251/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 6 lipca 2012 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), stwierdził, że E. C. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od dnia 1 marca 2012 roku z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż jest osobą uprawnioną do renty rodzinnej.

E. C. w odwołaniu od powyższej decyzji domagała się jej zmiany i stwierdzenia, że od dnia wskazanego w decyzji podlega obowiązkowo w/w ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 roku oddalił odwołanie (pkt I) oraz zasądził od E. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II). Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, iż E. C. od dnia 1 marca 2012 roku rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej,

zaś w okresie od dnia 5 marca 2011 roku do dnia 30 września 2012 roku była uprawniona do renty rodzinnej. Powyższe okoliczności były bezsporne. Sąd Okręgowy wskazał, iż stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Zgodnie z art. 12 ust. 1 w/w ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Jak stanowi zaś art. 9 ust. 5 w/w ustawy osoby, o których mowa w art. 6 w/w ustawy, niewymienione w art. 9 ust. 4 i 4c w/w ustawy mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. Zgodnie natomiast z art. 9 ust. 4c w/w ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 w/w ustawy, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury. Zdaniem Sądu I instancji analiza powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że jedynie osoby prowadzące działalność gospodarczą i mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu (art. 9 ust. 4c w/w ustawy). Do wnioskodawczyni natomiast, jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą oraz uprawnionej do renty rodzinnej, znajduje zastosowanie przepis art. 9 ust. 5 w/w ustawy, zgodnie z którym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności podlega ona ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym dobrowolnie, nie zaś obowiązkowo. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku. Jak w pkt II sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163 poz. 1349 ze zm.).

E. C. zaskarżyła powyższy wyrok w całości zarzucając mu naruszenie prawa materialnego:

1) art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż pozarolnicza działalność gospodarcza i pobieranie renty rodzinnej stanowi zbieg tytułów ubezpieczenia;

2) art. 9 ust. 5 oraz art. 12 w/w ustawy poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż E. C., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, mająca przyznane prawo do renty rodzinnej, nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawczyni wniosła o przedstawienie Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, czy osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, mająca ustalone prawo do renty rodzinnej, podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, iż E. C. od dnia 1 marca 2012 roku podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania przed Sądem I instancji według norm przepisanych oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepianych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny. Jak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, E. C. od dnia 1 marca 2012 roku rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej. W okresie od dnia 5 marca 2011 roku do dnia 30 września 2012 roku była uprawniona do renty rodzinnej.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawała natomiast interpretacja przepisu art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

W art. 9 ust. 4, 4a, oraz 4b w/w ustawy ustawodawca enumeratywnie wymienił, które osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. W art. 9 ust. 4 i 4b w/w ustawy ustawodawca przyjął zasadę obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego osób mających ustalone prawo do renty lub emerytury, które równolegle są pracownikami, członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych lub funkcjonariuszami Służby Celnej lub wykonują cywilnoprawne umowy o świadczenie usług, jeżeli umowy te zostały przez nie zawarte z pracodawcą, z którym pozostają równocześnie w stosunku pracy. Kolejną grupę podlegających obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym stanowią osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty, które wykonują cywilnoprawne umowy o świadczenie usług i równocześnie nie pozostają w stosunku pracy (art. 9 ust. 4a w/w ustawy). Podkreślenia wymaga przy tym, iż w powyższych przepisach nie uwzględniono osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, do kręgu których należy wnioskodawczyni.

Na podstawie przepisu art. 2 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 169, poz. 1412) do ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych dodano przepis art. 9 ust. 4c, który zaczął obowiązywać od dnia 1 lipca 2007 roku. Stosownie do powyższego przepisu osoby prowadzące pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 w/w ustawy, mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do czasu ustalenia prawa do emerytury. Zarówno z literalnego brzmienia powyższego przepisu, jak również stanowiska doktryny wynika, że unormowanie to ma charakter szczególny, zatem wymaga wykładni ścisłej. Przepis ten dotyczy wyłącznie osób mających ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, a więc renty z systemu powszechnego (które jednocześnie prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą). Nie zostały nim objęte osoby otrzymujące renty na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, renty rolnicze, renty socjalne i renty rodzinne. Tym samym nie znajduje on zastosowania do sytuacji E. C..

W ocenie Sądu Apelacyjnego do wnioskodawczyni znajduje natomiast zastosowanie przepis art. 9 ust. 5 w/w ustawy, zgodnie z którym osoby, o których mowa w art. 6 w/w ustawy, niewymienione w ust. 4 i 4c w/w ustawy mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. Stąd prawidłowo Sąd I instancji uznał, że wnioskodawczyni - jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i mająca prawo do renty rodzinnej - z tytułu prowadzonej działalności podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu i rentowym dobrowolnie, nie zaś obowiązkowo.

Zdaniem Sądu II instancji w niniejszej sprawie nie powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, które uzasadniałoby zastosowanie instytucji unormowanej w art. 390 k.p.c. i przedstawienie tego zagadnienia Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia.

Odnosząc się natomiast do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2008 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1272/07, na który powoływała się wnioskodawczyni, zaznaczyć należy, że został on wydany na tle innego stanu prawnego, tj. przed wejściem w życie art. 9 ust. 4c w/w ustawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c., uznając, że zarówno precedensowy charakter sprawy, jak też sytuacja wnioskodawczyni uzasadniają odstąpienie od obciążania jej kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.

A.K.